

Üniversite/araştırma kütüphanelerinin sorunları ve çözüm önerileri

M. Nafiz DURU ¹

Hasan AYDIN ²

Özet

Günümüz teknolojisi, işletmelere büyük olanaklar sağlamaktadır. Bu olanaklar İşletmelerin hantal yapılarından kurtulmalarına, değişik iş kollarının ortadan kalkmasıyla gereksiz işgörenlerin çalıştırılmamasıyla, ekonomik tasarruf sağlamalarına, müşterilerine hızlı, kaliteli ve ekonomik hizmet vermelerine yardımcı olur.

Kütüphaneler de birer işletme olarak kabul edildiğine göre, müşterilerine yani okur/araştırmacılarına hızlı, kaliteli ve ekonomik hizmet vermek zorundadır. Bu hizmetin verilebilmesi kütüphanede varolan dermenin sayısal ortama aktarılması ile mümkündür.

Sayısal bir kütüphane; zaman, mekân ve kaynak kısıtlaması olmadan değişik formatta hızlı ve güncel bilgi sunarak, müşterilerine kaliteli bir hizmet ile ekonomik tasarruf olanağı sunmuş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Üniversite/araştırma kütüphaneleri, sayısallaşma, Okur/araştırmacı, İşgören, Müşteri.*

¹ Prof. Dr. M. Nafiz DURU, İAÜ, Endüstri Müh. Bl. Başkanı

² Hasan AYDIN, İÜ. Merkez Kütüphane

PROBLEMS WITH THE UNIVERSITY/RESEARCH LIBRARIES AND SOLUTION PROPOSITIONS

ABSTRACT

The technology nowadays provides many opportunities for the businesses. These opportunities allow businesses to shake off their clumsy structure, economically benefit by replacing unproductive labor, and provide fast, high quality and affordable service for their customers.

Considering libraries as businesses, they have to provide fast, high quality and affordable services for their customers, in other words readers/researchers as well. Such service is only possible via transitioning the printed materials into the digital world.

Without time, location and source limitation, a digital library providing fast and up to date information in variety of formats, offers high quality service and budget efficiency.

Keywords: *University Libraries, Research Libraries, Numerical, Digital, Reader, Researcher, Customer.*

Giriş

Üniversitelerde, bilginin düzenlenmesi ve okur/araştırmacıya sunulmasında kütüphanelerin rolü çok büyüktür. Artık kütüphaneler de bir işletme olarak görüldüğü için, müşterisi olan okur/araştırmacısının isteklerini önemsemek zorundadır. Kütüphanelerin müşterileri olan okur/araştırmacılar; hızlı, güncel, kaliteli ve ekonomik hizmet beklerler.

Kütüphanelerin müşterileri olan okur/araştırmacılarına hızlı, güncel, kaliteli ve ekonomik hizmet verebilmeleri için hantal yapılarından kurtulmaları ve teknolojik olanaklardan yararlanmaları gerekmektedir.

Günümüzde sayısal teknoloji işletmelerin her alanında kullanılmaktadır. Kütüphaneler de dermesini sayısallaştırarak hem ekonomik hem de kaliteli bir hizmet verme olanağına sahiptir. Sayısal/dijital kütüphaneler; müşterileri olan okur/araştırmacılarına zaman ve mekân kavramlarından uzak, sayı kısıtlaması olmadan hizmet verir.

Kütüphanenin sayısallaşması ile birlikte, kütüphane gereksiz personel, kırtasiye, mobilya, ısıtma-soğutma, temizlik, bakım onarım giderlerinden kurtularak, bütçesini asıl hedefine yönlendirecektir.

ÜNİVERSİTE/ARAŞTIRMA KÜTÜPHANELERİNİN SORUNLARI

Üniversite kütüphanelerinde varolan sorunları irdelerken kütüphaneyi oluşturan bileşenler öncelikle ele alınmalıdır. Bu bileşenlerin yarattığı sorunların bilinmesi, sunulan hizmetin kalitesinin artırılmasına yardımcı olacaktır. Üniversite/araştırma kütüphanelerinde sorunları iki grupta inceleyebiliriz. Birinci grupta kütüphane ve kütüphane öğelerine dair sorunlar, ikinci ana grupta ise okur/araştırmacının yaşadığı sorunlar.

1. Kütüphane ve Kütüphane Öğelerine Dair Sorunlar

Bu gruptaki sorunlar dört başlık altında toplanır

i. İşgören Sorunu

Her kurumda olduğu gibi üniversite kütüphanelerinde işgören faktörü önemlidir. Cumhuriyet öncesi dönemde katib'ül kütüb olarak nitelendirilen meslek elemanları, Cumhuriyet döneminde kütüphaneci, ikibin yıllarından sonra da belge ve bilgi yöneticisi olarak adlandırıldı. Zaman içinde gelişen kütüphanecilik mesleğine paralel olarak ismi de değişmiştir.

Hızlı gelişen teknolojiye meslek elemanlarının uyum sağlaması ve değişimin izlenmesi gerekmektedir. Ülkemizdeki durumu incelersek üniversite/araştırma kütüphanelerinde

çalışan meslek elemanları sayı olarak yeterli değildir. Ayrıca gelişen mesleki alandaki bilgilere hâkimiyet ve yabancı dil alanında da yeterli olmadıkları gözlemlenmiştir.³

Ülkemizde üniversite/araştırma kütüphanelerine kısıtlı bütçe ayrılmaktadır. İşgören giderleri sadece işgörenin maaşı olarak düşünülmektedir. İşgörenin sağlık, yemek, yol giderleri, düzenli olarak mesleki eğitim programlarına gönderilmesi, işgörenin çalışması için gerekli malzemeler, yabancı dil ve teknolojik gelişmeler konusunda gerekli eğitimleri almaları giderlerinin de hesaba katılması gerekmektedir.

Gelişen ve değişen dünyada üretilen bilginin ne kadar önemli olduğu bilinmektedir. Bu bilgiyi bulup akademik çevrenin hizmetine sunmak için kaliteli işgörene gereksinim vardır. Kütüphanede çalışan işgörenin iyi derecede yabancı dil bilmesi, gerekli teknolojiyi kullanabilme yeteneği ile bilgiye erişim konusunda yeterliliğe sahip olması gerekir.

ii. Kütüphane Binasının Yapısı

Kütüphane binaları yapılırken genellikle üniversitenin kurulduğu yıldaki okur sayısı göz önünde bulundurulur. Bu çok yanlış bir davranıştır. Yıllan yıla artan öğrenci ve öğretim görevlisi ile dışarıdan gelen okur sayısı kütüphane binasını fiziksel olarak yetersiz hale getirir. İkinci bir olumsuz durum ise dermenin sürekli artışıdır. Zamanla kütüphaneye gelen dermeye yer bulmak sorun oluşturur.⁴

iii. Üniversite/Araştırma Kütüphanelerinin Hizmet Süreleri

Bilgi devriminin yirmi dört saat olduğu günümüzde bilgi hizmetini zamanla sınırlamak akla mantığa uymamaktadır. Ülkemizde bazı üniversite kütüphaneleri saat 17.00 de

³ Bengü Çapar, "Türkiye'de Kütüphane Hizmetleri Alanında İnsan Gücü Planlaması", *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, cilt 30, sayı 2, 1981, s.101.

⁴ Berrin Küçükcan, Ayşe Öztürk, *Kütüphane Binası Kullanıcıları Arasındaki İletişimde Binanın Rolü*, I. Uluslararası Bilgi Hizmetleri Sempozyumu, İletişim, İstanbul, Türkiye, 25-26 Mayıs 2006, 2007 s. 335.

bazıları da saat 20.00 d kapatılmaktadır. Bu durum bilimsel ilerlemenin ve araştırmanın önünde büyük bir engel oluşturur.

iv. Bina Giderleri

Kütüphane binaları, işgörenin amaca uygun hizmet verebileceği, kullanıcıların rahatça yararlanabileceği yaşam merkezi olarak kullanılacak yapılardır. Bina giderleri aşağıdaki gibi sıralanır:

- Okuyucu salonu havalandırma giderleri
- Temizlik giderleri
- İşgörenin çalışması için gerekli malzeme giderleri
- Okur/araştırmacının çalışması için, gerekli mobilya giderleri
- Okurun/araştırmacının araştırma yapması için gerekli elektronik aksam giderleri
- Elektrik giderleri
- Bina tadilat giderleri
- Materyali koruma giderleri
- Su giderleri
- İlaçlama giderleri
- Isıtma ve klima giderleri
- Güvenlik giderleri

2.Okur/Araştırmacı Sorunları

Okur/araştırmacı kütüphaneye geldiğinde istediği materyale hemen ulaşmalıdır. Okur/araştırmacının yaşadığı sorunlar genel başlıklarıyla aşağıdaki gibi sıralanır.

i. Maddi Sorun

Okur/araştırmacının, üniversite/araştırma kütüphanesine gelip araştırma yapması okur/araştırmacıya belli miktarda mali külfet yüklemektedir.

ii. Ulaşım Sorunu

Üniversite/araştırma kütüphanelerinin katalogları artık elektronik ortamda yer almaktadır. Bundan dolayı mekân

gözetmeksizin araştırma yapma imkânına sahip olan araştırmacılar maalesef bu özgürlüklerini dermeye erişmede kullanamamaktadırlar. Bazen şehir dışından gelenler için büyük zahmetler doğurmakta ve zaman kaybına neden olmaktadır.

iii. Materyale Ulaşım Sorunu

Okur/araştırmacı her zaman istediği bilgilere, kısa sürede ve zamanında ulaşmak ister. Ancak işgörenin durumu, okur/araştırmacının yoğunluk durumu, elektronik aksamaların durumu, kitap çıkaran aksamaların durumu, kütüphanenin açık olup olmama durumu gibi nedenler okur/araştırmacının materyale ulaşmasını engeller.

iv. Kaynak Çeşitliliği Sorunu

Okur/araştırmacı istediği kaynağı kütüphanede her zaman bulamamaktadır. Okur/araştırmacı, araştırma yaptığı konu hakkında çok farklı kaynaklardan yararlanmak ister. Ancak kütüphane yönetiminin derme alımlarında iyi bir planlama yapamaması ve bağlı bulunduğu üniversitenin akademik eğitimini yakından izlememesi nedeniyle okur/araştırmacı kaynak çeşitliliği sorunu yaşar.

SORUNLARIN ÇÖZÜMÜ

Gelişen ve değişen dünyada hız, kalite ve uygun maliyet önem kazanmıştır. Üniversite/araştırma kütüphanelerinde yaşanan sorunların çözümünü ararken geleceğe de bir kapı aralamak gerekecektir. Verilen hizmet şekline binanın fiziksel yapısına, işgörenin eğitiminden okurun/araştırmacının durumuna, bina giderlerinden güvenlik sorununa kadar çözülmesi gereken birçok konu bulunmaktadır. Sorunları ve çözümlerini şöyle sıralayabiliriz;

1. İşgören Sorununun Çözümü

Gelişen ve değişen bilgi çağında kütüphane işgöreninin de değişime ayak uydurması kaçınılmazdır. Kütüphane işgöreninin çeşitli dillerde

yayımlanan bilimsel materyali izlemek, teknoloji ve kütüphane konularında yeni gelişmeleri izleyip uygulamasını yapmak gibi özelliklerine sahip olması gerekmektedir. Öncelikle kütüphane işgöreninin mesleki eğitim konularında farklı disiplinlerle etkileşim içinde bulunması önem kazanmaktadır.

Kütüphane işgöreni denince, değişik kademelerde çalışan birçok işgören akla gelmektedir. Kütüphanecilerin yaptığı teknik işlemlerin dışında kütüphanede değişik kademelerdeki işlerin yapılması için kütüphaneci dışında işgörene de ihtiyaç vardır.

Bu işgörenler şunlardır:

- İşçi
- Teknisyen
- Halkla ilişkiler uzmanı
- Çeviri bürosu elemanı
- Satınalma elemanı
- Ayniyatçı
- Hizmetli
- Sekreter
- Güvenlik görevlisi

Materyallerin dijital ortama aktarılması ile birlikte daha az kütüphaneciye ihtiyaç duyulacaktır. Diğer yandan meslek dallarında çalışan işgörene ihtiyaç kalmayacağından bilgisizliğe, koordinasyonsuzluğa, iletişimsizliğe ve değişime direnç azalacak böylece kalitesizliğin önüne geçilecektir. Ayrıca işgörenin yarattığı maddi yükten de kurtulmuş olunacaktır.

2.Kütüphane Binası Sorununun Çözümü

Gelişen ve büyüyen dermeye sürekli yer bulmak veya yer açmak gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu sorun kütüphane binasının yapısının ya da kütüphane binasının değişmesi anlamına gelmektedir. Ancak bu yoğun emek ve sermaye gerektiren bir iştir.

Bilgisayar teknolojisinin gelişmesi özellikle depolama alanında yaptığı büyük atılım ile bu soruna çözüm bulabiliriz. Geleneksel kütüphaneler bilgi kaynakları için ne kadar geniş bir fiziksel alana sahip olursa olsunlar daima sınırlı bir mekâna sahiptir. Dijital kütüphaneler dijital ortamın avantajıyla çok daha fazla bilgi barındırabilirler⁵

Teknolojin gelişmesi:

- Artan dermeye nazaran kütüphane binasının küçülmesine
- Bina için ayrılan bütçenin azalmasına
- Çok işgören yerine teknik işgörenin işlendirilmesine
- Okur/araştırmacıya zaman ve mekân kavramlarından uzak kaliteli bir hizmetin sunulmasına
- Daha çok okur/araştırmacıya sayısal kütüphane aracılığıyla ulaşarak bilimin gelişmesine katkıda bulunmaya
- Sayısal kütüphane vasıtasıyla sosyal eşitsizliğin giderilmesine yardımcı olur. Dijital kütüphaneye geçişle bina sorununa çözüm bulunacaktır.

3.Bina Giderlerinin Azaltılması Sorunu

Bina giderleri yıldan yıla artış göstermekte ve kütüphane bütçesinin önemli bir kısmını oluşturmaktadır.

Kütüphane bütçelerinin kısıtlı olmasına karşın okur/araştırmacı isteklerinin sürekli artış göstermesi, kütüphane hizmetlerinin; daha hızlı, az maliyetli, güvenilir ve kaliteli gerçekleşmesini sağlayıp, zaman ve mekân tanımayan sistemlerin geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Gelişen teknoloji bizlere yeni olanaklar sunacak, çok uzaktaki bilgiye ulaşabilmemize olanak sağlayacaktır. Bir derme, dijital ortamda küçük bir alana sığdırılabilmektedir. Böylece bazı iş kollarına gerek kalmayacaktır.

⁵ Fatoş Subaşıoğlu, "Dijital Kütüphaneler: Tanımlama Sorunu", *Türk Kütüphaneciliği*, cilt 15, sayı 1, 2001, s.45.

Dijital kütüphaneciliğe geçilince;

- Dermeyi sığdırmak için yapılan büyük binalara
- Okurun çalışması için mobilyaya
- Temizlik giderine
- Dermeyi korumak için havalandırma ve yangın söndürme
- Tesisatına
- Gereksiz işgören yığılmasına
- Okurun çalışması için zaman kısıtlamasına
- Materyalin onarımına
- Binanın ısıtılması ve soğutulmasına
- İşgörenin çalışması için malzeme giderlerine
- Bina güvenliğine
- Aydınlatma giderlerine
- Bina tadilat giderlerine
- İlaçlama giderlerine
- Okurun araştırma yapması için gerekli elektronik aksam giderlerine ihtiyaç olmayacaktır.

Yukarıda söylediğimiz iş kolları gelişen teknolojiye paralel olarak ortadan kalkacağından, kütüphane asıl hedefine odaklanmış olacaktır.

4.Üniversite/Araştırma Kütüphanelerinde Zaman Sorunu

Geleneksel kütüphane uygulamaları araştırmacının yararına olmamaktadır. Bunun başlıca nedenleri şunlardır:

- Kütüphanenin çalışma saatleri
- Materyalin okur/araştırmacıya ulaşma zamanı
- Randevuyla çalışan birimlerin uygulamaları
- Kütüphaneler arası ödünç verme (ILL) yöntemiyle okur/araştırmacının ihtiyacını giderme.

Bu nedenlerle okur/araştırmacı istediği kaynağa ulaşmada zorluklar yaşamakta ve bundan dolayı da daha az bilimsel çalışma yapabilmektedir.

Hızın ve zamanın önem kazandığı çağımızda gelişen teknolojik

olanaklar okur/araştırmacının bu gibi sorunlarını çözecek düzeydedir. Müşteri olarak görülen okur/araştırmacıya, daha ekonomik, kaliteli ve hızlı hizmet verilebilmesi için kütüphanenin sayısallaştırılması gerekmektedir. Sayısallaşan kütüphanede okur/araştırmacı kütüphaneye gelmeden veya herhangi bir bürokratik engelle karşılaşmadan günün her anında hizmet alma olanağına kavuşacaktır.

OKUR/ARAŞTIRMACININ ÖZEL SORUNU

Okur/araştırmacının, araştırma yaparken yaşadığı sorunları ve çözüm yollarını dört ana grupta toplayabiliriz.

1.Materyale Ulaşım Sorunu

Üniversite/araştırma kütüphanelerine gelen okur/araştırmacılar, doğru ve hızlı bir biçimde en güncel bilgilere ulaşmak ister. Genellikle okur/araştırmacılar üniversite kütüphanelerinin sağladığı bu hizmetlerin yeterli olmadığı görüşündedirler.⁶

Günümüz teknolojisi kullanıldığında bugün binlerce derginin ve kitabın tam metin olarak kullanıcıya sunulması mümkündür. Böylece okur/araştırmacının yedi gün yirmi dört saat, hem mekândan hem de zamandan bağımsız olarak hizmet alabilme olanağı olacaktır. Okur/araştırmacının kütüphaneye gelmeksizin ve zaman sınırlaması olmaksızın literatür taraması yapması, elektronik kitap ve makaleleri okuması mümkün hale gelecektir.

Sanal ortama aktarılmış derme okur/araştırmacıya;

- Kütüphaneye gitmeden literatür taraması yapılabilmesini
- Yayına erişimin mekâna bağlı olmaktan çıkmasını
- Aynı kaynaktan aynı anda birden fazla kişinin yararlanabilmesini
- Zaman sınırlamasının ortadan kalkmasını
- Erişilen yayın sayısının katlanarak artmasını

⁶ Ahmet Çelik, Nazan Uçak, "Üniversite Kütüphaneleri Üzerine", Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, cilt 10, sayı 2, 1993, ss. 117-118.

- Yayınların kullanıma sunulması için gerekli zaman kısalması olanakları sağlayacaktır.

2.Ulaşım Sorunu

Bu sorun okurun kütüphanedeki materyale ulaşımı ve başka kütüphanelerdeki, hatta yurt dışındaki materyale ulaşım sorunu olarak da düşünülmelidir. Okur/araştırmacı aradığı materyale ulaşmak için zamanının önemli bir bölümünü harcamaktadır. Ancak teknolojinin gelişmesi e-iletişim araçlarının çeşitlenmesi bu sorunun ortadan kalkmasını sağlar. Okur/araştırmacıya e-iletişim araçları ile hizmet verilmesi halinde okur/araştırmacı kütüphaneye gelmeden kütüphanedeki kaynaklara ulaşabilir. Ayrıca;

- Bu durumda sosyal eşitlik sağlanarak, sadece kütüphanenin bulunduğu şehirdeki insanlar değil, en ücra köşedeki okur/araştırmacı da kütüphaneden faydalanmış olur
- Özürlü Okur/araştırmacılar ulaşım engeline takılmadan istedikleri kadar araştırma yapabilecekler
- Okur/araştırmacılar, istedikleri materyale ulaşım sorunu yaşamayacaklarından daha çok araştırma yapma olanağına kavuşacaklardır.

3.Maddi Sorun

Okur/araştırmacı, araştırma yapmak için kütüphaneye gitmek zorundadır. Bunu yapması için belli miktarda maddi kaynağa ihtiyaç duyacaktır. Bu giderlerin başlıcaları şunlardır;

- Kütüphaneye ulaşım için yapacağı harcama, taşıma giderleri
- Gıda harcamaları
- Kütüphanelerarası işbirliğiyle gelen materyale yapacağı harcama
- Fotokopi için yapacağı harcama

E-teknoloji kullanıldığında, uzaktan görsel ve işitsel erişim ile uygun depolama olanakları sağlanır. Araştırmacı e-iletişim araçları ile ulaştığı kütüphane materyallerini okuyup, indirip depolayabilecek ve böylece yukarıda belirttiğimiz maddi külfetten kurtulmuş olacaktır.

4.Kaynak Çeşitliliği Sorunu

Kütüphaneciler, kütüphane hizmetlerini sürekli gelişen ve değişen beklentilere göre izleyerek şekillendirmeye çalışırlar. Basılı ortamdan elektronik ortama geçen bilgi kaynaklarına paralel olarak genç kuşak kullanıcılar bilgiye elektronik ortamdan zaman ve mekân sınırlaması olmaksızın erişmek istemektedir. Bu da elektronik ortamdaki kaynaklara kolay ve hızlı erişimi sağlamayı bir zorunluluk haline getirmiştir.⁷

Sonuç

Gelişen teknoloji aynı anda birden fazla kişiye hizmet sunulmasına olanak sağlamaktadır. Sayısallaştırılmış bir dermede, materyalin kaybolması gibi bir sorun olmayacağı gibi eksik olan materyal için paydaş kütüphanelerle işbirliğine gidilerek bütçe sorunu da aşılmış olur.

Sonuç olarak, günümüzde gelişen teknoloji bizlere çeşitli olanaklar sağlamaktadır. Bu olanaklar işletmelere çeşitli kolaylıklar sağlayarak, işletmeyi çeşitli giderlerden de kurtarmaktadır. Müşteriler zaman ve mekân kavramı olmadan hizmet alabilmeye teknoloji sayesinde ulaşabilir.

Kütüphanelerde okur/araştırmacı olarak tanımladığımız müşteriler, hızlı güncel ve ekonomik bir hizmet beklerler. Müşterilerin bu beklentilerini karşılamak için teknolojik gelişmeleri kütüphaneye uyarlamak gerekmektedir. Müşteri memnuniyeti, klasik kütüphanelere karşın sayısal kütüphanelerde daha da artacaktır.

Kütüphaneler; klasik kütüphane anlayışından sıyrılarak geleceğini sayısal ortamda arayacak. Okur/araştırmacılarına hızlı, güncel ve kaliteli hizmeti, zaman ve mekân kavramları olmadan ancak sayısal ortamda verebilecektir.

⁷ Sami Çukadar, vd., *Türkiye'de Üniversite Kütüphaneleri: Mevcut Durum ve Gelecek, Uluslararası Yükseköğretim Kongresi: Yeni Yönelişler ve Sorunlar, 27-29 Mayıs 2011, İstanbul; cilt 3. bölüm 16, 2011, s. 10.*

Sayısallaşan bir kütüphane ile birlikte okur/araştırmacılar (müşteriler); sayı kısıtlaması, yayının bulunamaması, yayını bekleme, yol, gıda, sağlıksız ortam gibi olumsuzluklardan uzak kaliteli bir hizmet almış olacaklardır.

Kütüphanelerde kütüphanecilerden başka değişik yerlerde çalışan işgörenler bulunmaktadır. Bu işgörenler gerekli hizmet becerisinden yoksundurlar. Kütüphanenin sayısallaşması ile birlikte, bu tür işgörenlere ihtiyaç kalmayacağından, kütüphane bütçesini daha doğru yerlere harcayacaktır.

Sayısallaşan bir kütüphanede; okur/araştırmacı uzaktan hizmet alacağından, kütüphane binaları küçülecek, gereksiz araç-gereç alınmayacak, kütüphaneye ayrılan bütçenin önemli bir bölümü derme alımına gidecektir. Böylece üniversite/araştırma kütüphaneleri gerçek görevlerine dönerek; hızlı ve kaliteli hizmet verebilecektir.

KAYNAKÇA

- [1] Çapar, Bengü, “Türkiye’de Kütüphane Hizmetleri Alanında İnsan Gücü Planlaması”, Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, cilt 30, sayı 2, 1981, s.101.
- [2] Çelik, Ahmet, Nazan Uçak, “Üniversite Kütüphaneleri Üzerine”, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, cilt 10, sayı 2, 1993, ss. 117-118.
- [3] Çukadar, Sami, vd., Türkiye’de Üniversite Kütüphaneleri: Mevcut Durum ve Gelecek, Uluslararası Yükseköğretim Kongresi: Yeni Yönelişler ve Sorunlar, 27-29 Mayıs 2011, İstanbul; cilt 3. bölüm 16, 2011, s. 10.
- [4] Küçükcan, Berrin ,Ayşe, Öztürk, Kütüphane Binası Kullanıcıları Arasındaki İletişimde Binanın Rolü, I. Uluslararası Bilgi Hizmetleri Sempozyumu, İletişim, İstanbul, Türkiye, 25-26 Mayıs 2006, 2007 s. 335.

- [5] Subaşıoğlu, Fatoş, “Dijital Kütüphaneler: Tanımlama Sorunu”, Türk Kütüphaneciliği, cilt 15, sayı 1, 2001, s.45.